

Warszawa, dn. 19 lutego 2014 r.

**MINISTER ROLNICTWA
I ROZWOJU WSI**

ZW zz/mc 87 – 6/14 (623)

**Pan
Krzysztof Jurgiel
Przewodniczący Sejmowej Komisji
Rolnictwa i Rozwoju Wsi**

Szanowna Pani Marszałek,

W odpowiedzi na pismo z dnia 19 lutego 2014 r. znak RRW-015-453/14 przesyłam informację w sprawie wystąpienia afrykańskiego pomoru świń na terytorium Polski.

Powyższym materiałem został przekazany w formie elektronicznej na adres krrw@sejm.gov.pl.

Z poważaniem,

[Podpis]
Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi
PODSEKRETARZ STANU

Tadeusz Najman

Warszawa, dnia 17 lutego 2014 r.

Akceptuję:

PODSEKRETARZ GŁÓWNY

Tadeusz Nalcwajk

Informacja w sprawie wystąpienia afrykańskiego pomoru świń na terytorium Polski.

Afrykański pomór świń (African swine fever - ASF) to groźna, wysoce zakaźna i zaraźliwa choroba wirusowa świń domowych wszystkich ras oraz dzików.

Ludzie nie są wrażliwi na zakażenie wirusem ASF, w związku z czym choroba ta nie stwarza zagrożenia dla ich zdrowia i życia.

Chorobę charakteryzuje krótkotrwały przebieg. Śmiertelność zwierząt chorych na ASF może sięgać 100 %. W związku z powyższym wystąpienie ASF skutkuje przede wszystkim narażeniem danego państwa na duże straty finansowe związane w pierwszej kolejności z całkowitym zablokowaniem możliwości sprzedaży i wywozu świń lub wieprzowiny do państw wolnych od tej choroby, jak również z padnięciami zwierząt, koniecznością wypłaty odszkodowań za zwierzęta zabite i unieszkodliwione z nakazu organów Inspekcji Weterynaryjnej oraz innymi kosztami zwalczania choroby.

Pierwszy przypadek afrykańskiego pomoru świń u dzików w Polsce został notyfikowany do Komisji Europejskiej oraz zgłoszony do organizacji międzynarodowych w dniu 17 lutego br. Przypadek dotyczy padłego dzika znalezionej, w okolicy wsi Grzybowski, gm. Szudziałowo w powiecie sokólskim w odległości ok. 1km od granicy z Białorusią.

Powiatowy Lekarz Weterynarii w Sokółce podjął stosowne działania, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt (Dz. U. z 2008 r. Nr 213, poz. 1342, z późn. zm.) oraz rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 23 czerwca 2004 r. w sprawie zwalczania afrykańskiego pomoru świń (Dz. U. Nr 158, poz. 1658).

Wstępnie ustalono, że w gospodarstwie rolnika, który znalazł dzika znajduje się 5 sztuk trzody chlewnej. Zwierzęta zostały poddane badaniu klinicznemu, w wyniku którego nie stwierdzono żadnych objawów choroby zakaźnej. Gospodarstwo zostało objęte nadzorem, a świnie decyzją Powiatowego Lekarza Weterynarii w Sokółce zostały zabite.

Równocześnie podjęto następujące działania:

- powiadomiono o zagrożeniu myśliwych oraz rozpowszechniono informację wśród właścicieli zwierząt;
 - przygotowywane są dokumenty w celu powołano grupy ekspertów do wyznaczenia obszaru, który zostanie objęty restrykcjami;
 - rozpoczęto zliczanie gospodarstw oraz trzody chlewnej w bezpośrednim sąsiedztwie miejsca znalezienia dzika oraz penetrację terenów przygranicznych.
- Jednocześnie kontynuowane są badania wszystkich odstrzelonych i padłych dzików.

W dniu 18 lutego br. Komisja Europejska przyjęła decyzję ustanawiającą przejściowe środki dla ASF i wyznaczył strefy buforowe obejmujące następujące powiaty: sejneński, augustowski gm. Piaska, Lipsk, Sztabin, sokólski, białostocki gm. Czarna Białostocka, Supraśl, Zabudów, Michałowo, Gródek, hajnowski, bielski, siemiatycki, łosicki, bialski i włodawski.

W związku z wcześniej wykrytymi przypadkami ASF na Litwie i związanym z tym embargiem Federacji Rosyjskiej na eksport wieprzowiny z państw członkowskich UE, Polska wystąpiła do Komisji Europejskiej z formalnym wnioskiem o zaplanowanie właściwych mechanizmów finansowania ewentualnej akcji zwalczania oraz likwidacji skutków ekonomicznych wystąpienia afrykańskiego pomoru świń w państwach członkowskich, w których wystąpi choroba, jak również zapewnienie już od tego roku współfinansowania z budżetu UE budowy na przejściach granicznych z Białorusią hangarów do dezynfekcji środków transportu wjeżdżających na terytorium UE. Polska podniosła także kwestię roli koordynującej KE w negocjacjach w sprawie zniesienia nieuzasadnionych barier.

Wniosek w tej sprawie został szczegółowo omówiony przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi podczas posiedzenia Rady Ministrów UE dnia 17 lutego 2014 r.

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi powiadomił również o fakcie przesłania przez PL do KE wniosku o rozpoczęcie, w oparciu o art. 219 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego wspólną organizację rynków produktów rolnych, prac nad aktem delegowanym umożliwiającym wsparcie producentów rolnych i eksporterów mięsa wieprzowego i jego przetworów do krajów Unii Celnej w związku ze startami ponoszonymi obecnie przez ten sektor.

Należy też podkreślić, że 12 państw członkowskich wyraziło zaniepokojenie rozwojem sytuacji epizootycznej w zakresie ASF i poparło wnioski PL i LT odnośnie zapewnienia z budżetu Unii odpowiednich środków finansowych na działania kontrolne i prewencyjne w celu ograniczenia i eliminacji choroby. Dodatkowo państwa członkowskie zaapelowały do KE o podjęcie wszelkich działań w celu uznania przez państwa trzecie, zastosowanej przez UE, regionalizacji oraz intensyfikację działań mających na celu jak najszybsze zniesienie przez Federację Rosyjską nieproporcjonalnego zakazu eksportu świń, mięsa wieprzowego i jego przetworów.

Dodatkowo należy zaznaczyć, że od 2011 r. w związku z kolejnymi przypadkami ASF w państwa ościennych na terytorium Polski prowadzone były badania monitoringowe świń i dzików w pasie przygranicznym na terenie województw podkarpackiego, lubelskiego, podlaskiego, warmińsko-mazurskiego i mazowieckiego. Próbki pobierane były od padłych świń (na podstawie analizy ryzyka) oraz od padłych i odstrzelonych dzików.

W roku 2013 dodatkowo podjęto prace nad zabezpieczeniem powiatów najbardziej zagrożonych możliwością wystąpienia ASF skutkiem czego zostały wydane rozporządzenia Wojewodów (Lubelskiego, Mazowieckiego i Podlaskiego), w sprawie zarządzenia środków w związku z wystąpieniem afrykańskiego pomoru świń na terytorium Białorusi i możliwości jego przeniesienia na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Należy też zauważyć, że w 2013 r. realizowany był program mający na celu wczesne wykrycie zakażeń wirusem wywołującym afrykański pomór świń oraz poszerzenie wiedzy na temat ryzyka wystąpienia tej choroby na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. W ramach programu były realizowane działania nakierowane na wczesne wykrycie zakażeń wirusem

wywołującym ASF oraz zapobieganie przenoszenia się wirusa z obszarów, gdzie wirus występuje.

Pogłowie świń i produkcja wieprzowiny

W końcu listopada 2013 r. wg GUS pogłowie trzody chlewnej liczyło 11,0 mln sztuk, wykazując spadek o 137,8 tys. sztuk (-1,2%) w porównaniu z analogicznym okresem 2012 r. Zmniejszyła się liczebność większości grup struktury stada świń. Stado loch na chów spadło o 57 tys. sztuk (-5,8%) do poziomu 955,1 tys. sztuk, w tym loch próśnych było 633,6 tys. sztuk. W porównaniu z końcem lipca 2013 r. pogłowie ogółem zmniejszyło się o około 168,1 tys. sztuk (-1,5%).

Produkcja wieprzowiny w 2012 r. wyniosła 1734 tys. ton i była o 142 tys. ton (-8%) niższa w stosunku do 2011 r. (1876 tys. ton). Wg prognoz IERiGŻ w 2013 r. produkcja wieprzowiny mogła wynieść 1524 tys. ton, tj. o 12% (210 tys. ton) mniej niż w 2012 r. Dane dotyczące skupu żywca wieprzowego oraz wielkości ubojów wskazują na znacznie mniejszy spadek produkcji wieprzowiny w Polsce w 2013 r.

Sytuacja cenowa

Ceny w Polsce (w masie żywej)

W okresie 03-09.02.2014 r. cena skupu żywca wieprzowego wyniosła 5,02 zł/kg i w stosunku do tygodnia poprzedniego (5,12 zł/kg) spadła o 10 gr (-2,0%), zaś w stosunku do analogicznego tygodnia 2013 r. (5,16 zł/kg) cena była niższa o 14 gr (-2,8%).

Sytuacja cenowa w UE-28 w 6 tygodniu 2014 r.

W okresie 03-09.02.2014 r. średnia cena rynkowa tusz wieprzowych (klasa E) dla UE-28¹ wyniosła 162,57 €/100 kg i była o 1,1% niższa niż tydzień wcześniej (164,33 €/100 kg). Polska cena w tym samym czasie ukształtowała się na poziomie 158,75 €/100 kg i była o 2,3% niższa od średniej dla UE-28.

W 6 tygodniu 2014 r. mniej niż w Polsce płacono za wieprzowinę w 7 państwach członkowskich UE-28.

Ceny w krajach będących najważniejszymi producentami wieprzowiny kształtowały się następująco: Niemcy – 157,68 €/100 kg, Francja – 151,00 €/100 kg, Hiszpania – 175,74 €/100 kg, Dania – 149,82 €/100 kg, Holandia – 140,36 €/100 kg. Najniższa w UE była cena w Holandii, zaś najwyższa na Malcie – 237,00 €/100 kg.

Główne kierunki eksportu wieprzowiny

W 2013 roku, w ujęciu wartościowym, 50,1% wieprzowiny było eksportowane do krajów Unii Europejskiej.

¹ Z dniem 1 stycznia 2014 r. część państw członkowskich przekazuje oddzielnie ceny klasy E i S.

Blisko połowa wartości eksportu wieprzowiny (44,75%) poza UE przypadła na Białoruś i Rosję.

Mięso ze świń, świeże, schłodzone lub zamrożone (CN 0203)

EKSPORT					
2012 r.			2013 r.		
Kraj	Wartość [tys. EUR]	Wolumen [tony]	Kraj	Wartość [tys. EUR]	Wolumen [tony]
OGÓLEM	767 677	368 699	OGÓLEM	912 301	437 949
UE-28	351 852	171 230	UE-28	455 290	218 253
Pozostałe	415 825	197 470	Pozostałe	457 012	219 696
Białoruś	148 854	66 213	Białoruś	104 490	42 472
Japonia	82 150	25 911	Rosja	99 411	35 775
Republika Czeska	58 714	20 762	Włochy	81 942	43 339
Włochy	57 161	32 065	Japonia	75 753	24 775
Ukraina	55 981	33 349	Słowacja	71 133	32 256
Słowacja	49 942	23 385	Republika Czeska	69 814	21 912
Rosja	43 526	16 536	Chiny	67 774	51 691
Węgry	42 516	21 951	Węgry	57 468	27 437
Republika Korei	29 736	13 376	Niemcy	41 703	29 039
Niemcy	26 718	13 647	Ukraina	33 037	19 296
Litwa	23 628	13 619	Litwa	23 028	11 849
Niderlandy	19 332	6 494	Republika Korei	22 969	9 672
Lotwa	19 269	9 029	Lotwa	22 472	10 072
Chiny	18 402	15 189	Niderlandy	18 117	6 424
			Stany Zjednoczone		
Wielka Brytania	11 702	5 056	Ameryki	14 905	3 906
Hongkong	10 710	11 845	Wielka Brytania	13 557	5 353
Szwecja	8 577	5 449	Estonia	12 048	5 172
Dania	7 373	4 999	Kazachstan	10 093	3 940

Możliwości wsparcia rynku wieprzowiny w ramach wspólnej organizacji rynków rolnych

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego wspólną organizację rynków produktów rolnych przewiduje następujące środki wsparcia rynku wieprzowiny w sytuacjach kryzysowych:

Dopłaty do prywatnego przechowywania wieprzowiny:

O zastosowaniu dopłat do prywatnego przechowywania wieprzowiny może zdecydować Komisja Europejska, uwzględniając sytuację rynkową, w tym średnie ceny rynkowe notowane w UE, progi referencyjne i koszty produkcji, a także potrzebę zareagowania we

właściwym czasie na szczególnie trudną sytuację na rynku. Poziom stawek dopłat, a także zakres objętych nimi produktów określa Komisja Europejska w drodze aktu wykonawczego.

Środki zarządzania kryzysowego:

W ramach instrumentarium dostępne są m.in.:

1) *mechanizm przeciwdziałający zakłóceniom na rynku,*

Środek ten może być uruchomiony przez Komisję Europejską (w drodze aktu delegowanego) w celu szybkiego i skutecznego reagowania na zagrożenie wystąpieniem zakłóceń na rynku spowodowanych znaczącym wzrostem lub spadkiem cen na rynku wewnętrznym lub rynkach zewnętrznych lub innymi zdarzeniami i okolicznościami powodującymi poważne zakłócenia na rynku lub grożącymi wystąpieniem takich zakłóceń, w przypadku gdy taka sytuacja lub jej skutki dla rynku będą trwałe lub się pogarszać.

2) *mechanizmy związane ze skutkami zwalczania chorób zwierząt oraz utratą zaufania konsumentów.*

Środek ten może być uruchomiany w celu uwzględnienia:

- a) ograniczeń dla handlu wewnątrz Unii i z państwami trzecimi, które to ograniczenia mogą wynikać ze stosowania środków zwalczania rozprzestrzeniania się chorób zwierząt oraz
- b) poważnych zakłóceń na rynku bezpośrednio związanych z utratą zaufania konsumentów spowodowaną zagrożeniami dla zdrowia ludzi i zwierząt oraz ryzykiem chorób.

Może on być uruchomiony na wniosek państwa członkowskiego i tylko wtedy, kiedy podjęło ono działania mające na celu zwalczenie choroby. Współfinansowanie unijne wynosi 50%.

3) *mechanizmy do rozwiązywania problemów szczególnych,*

4) *zezwolenie organizacjom producentów lub organizacjom międzybranżowym na zastosowanie mechanizmu wycofania z rynku lub prywatnego przechowywania produktów w celu stabilizacji sytuacji w danym sektorze.*

Decyzja o zastosowaniu ww. mechanizmów, a także zakres, rodzaj działań i wysokość ewentualnego wsparcia (w tym finansowego), jakie mogą być zastosowane może być podjęta przez Komisję Europejską w ramach uprawnień do wydawania aktów delegowanych lub wykonawczych w tym zakresie.

Refundacje wywozowe

Stawka refundacji wywozowych jest co do zasady określona w rozporządzeniu 1308/2013 na poziomie zerowym. Refundacje wywozowe mogą być uruchomione przez Komisję Europejską jako środek zarządzania kryzysowego, przeciwdziałający zakłóceniom równowagi rynkowej (ryzyko gwałtownego pogorszenia warunków produkcyjnych i rynkowych).